

Профілактика вірусного кліщового енцефаліту

За даними ВООЗ, щороку на інфекції, які передаються кліщами, хворіє від 5 до 12 тисяч європейців. В Україні поширені хвороба Лайма та кліщовий енцефаліт, які трапляються у теплий період року і співпадають із активністю іксодових кліщів.

Кліщовий енцефаліт – захворювання, яке реєструється на широкій території: від Східної частини Європи до Центральної і Західної Європи, включаючи Скандинавію.

Україна – майже в центрі даного поширення. Збудник цього захворювання – вірус КЕ належить до флавівірусів. В організм людини він потрапляє після укусу іксодових кліщів чи при вживанні не пастеризованого коров'ячого або козиного молока.

Це сезонне захворювання. Спостерігається весняне та осіннє зростання захворюваності.

Джерелом і резервуаром вірусу кліщового енцефаліту в природі є дрібні гризуни, вектором перенесення вірусу – кліщі, які залишаються і резервуаром вірусу.

Кліщ, який заразився кліщовим енцефалітом, залишається до кінця свого життя небезпечним переносником.

При укусі кліщ виділяє антикоагулянти, ферменти і анестезуючі речовини, які знаходяться в слині кліща, тому укус не відчувається.

Можлива також передача збудника аліментарним шляхом при вживанні в їжу сирого молока кіз та корів, при роздавлюванні кліща у момент його видалення з тіла людини і, нарешті в науково-дослідних лабораторіях при порушенні умов роботи, повітряно-крапельним шляхом.

При зараженні кліщовим енцефалітом в 70-80% випадків первинна інфекція проходить безсимптомно або з незначним підвищенням температури. Але завжди імунітет до даного захворювання залишається довічним.

У 80-90% випадків кліщовий енцефаліт спостерігається в період літніх відпусток, під час відвідин лісистих місцевостей. На кліщовий енцефаліт хворіють люди старші 40 років, які збирають гриби або ягоди в літньо-осінній сезон.

Вірус кліщового енцефаліту потрапляє в організм через ушкоджену укусом кліща шкіру. Далі він розмножується в шкірних клітинах і через лімфу потрапляє в регіональні лімфатичні вузли. Звідти вірус потрапляє в кров, проходить гематоенцефалічний бар'єр і досягає клітин головного мозку. Розвиваються: геміпарез(параліч однієї половини тіла), порушення ковтання, мови, зміни свідомості, головокружіння і т.д.

Хворих на кліщовий енцефаліт рекомендується госпіталізувати у відділення інтенсивної терапії через важке ураження центральної нервової системи.

Як діагностують захворювання

Поставити діагноз може лише лікар на основі ознак та симптомів хвороби, історії подорожей і можливого контакту з кліщами, лабораторного дослідження крові або спинномозкової рідини.

Як попередити інфекцію

Для профілактики кліщового енцефаліту застосовують неспецифічні заходи: Догляд за лісопарками, відлякуючі та шкіро-захисні креми і мазі від кліщів, використовують захисний одяг для людей, які працюють в лісі.

Найбільш дієвим способом є щеплення від кліщового енцефаліту. Вакцинація від нього не входить до переліку обов'язкової імунізації в Україні, а втім, можна щепитися у комерційних установах або обговорити із сімейним лікарем можливість вакцинації у сімейній амбулаторії.

За даними Національної медичної бібліотеки США є кілька заходів, які допоможуть знизити ризик інфікуватися. Більшість із них спрямовані на попередження укусу кліща:

- слід уникати ділянок з кущами та деревами, де живуть кліщі. Під час туристичних засоби від комарів допоможуть відлякувати кліщів. Ними можна обробити не лише відкриті ділянки шкіри, а й одяг і спорядження. Це мінімізує ймовірність укусу;
- варто обирати захисний одяг світлого кольору, на якому одразу буде видно кліщів; йдучи до лісу, краще заправляти сорочку в штани, а штани — в шкарпетки, щоб кліщ не мав змоги залізти під одяг;
- важливо завжди по поверненню до приміщення перевіряти себе, дітей та домашніх тварин на наявність кліщів. Зараження малоймовірне, якщо кліщ був прикріплений до шкіри людини менше 24 годин. Якщо довше 72 годин — ризик зараження підвищується в рази;
- при виявленні кліща слід обережно видалити знайдену комаху, прийняти душ, випрати і висушити одяг при високій температурі.

Коли звертатися до лікарні після укусу кліща

В ідеалі відвідайте лікаря-дерматолога відразу після укусу. Якщо Ви самі витягли паразита та не прийшли до лікарні, обов'язково зробіть це при таких симптомах::

Висип в ураженому місці з'явився протягом 2-х тижнів після укусу. Допомога лікаря знадобиться навіть в тому випадку, якщо плями зникли з часом;

Симптоми захворювання. Після укусу людина може відчувати слабкість, головний біль, м'язові болі. Ці симптоми зустрічаються при бореліозному менінгіті та енцефаліті;

Місце укусу запалилося або почервоніло.

Центр громадського здоров'я МОЗ України радить звернутися до сімейного лікаря для антибіотикопрофілактики хвороби Лайма у таких випадках:

якщо людина знайшла наповненого кров'ю іксодового кліща, який перебував на тілі щонайменше 32 години;

При відвідуванні лісів і парків рекомендується через кожні 4 години оглянути тіло, носити світлий одяг.

Як видалити кліща

Згідно з Центром контролю і попередження інфекцій США, для видалення кліщів найліпше використовувати пінцет. Якщо ви виявили на тілі кліща – змажте місце його знаходження олією або іншим жирним кремом. Не намагайтеся відірвати кліща. Для цього комаху треба захопити якомога ближче до шкіри і постійно тягнути вгору. Не можна прокручувати пінцет, бо частини ротової порожнини кліща можуть відламатися і залишитися в шкірі. Після видалення комаху місце укусу слід промити водою з милом і обробити спиртовим розчином.

Банку з кришкою. В резервуарі Ви привезете комаху до лабораторії.

Кліща не можна роздавлювати, а краще змити в унітаз чи покласти у герметичний пакет і викинути в смітник.

Нехай прогулянка лісом та парком приносить вам тільки радість та задоволення.

З повагою, Старосамбірський відділ ДУ «Львівський обласний центр контролю та профілактики хвороб».